క థ

చివరకు మిగిలేది

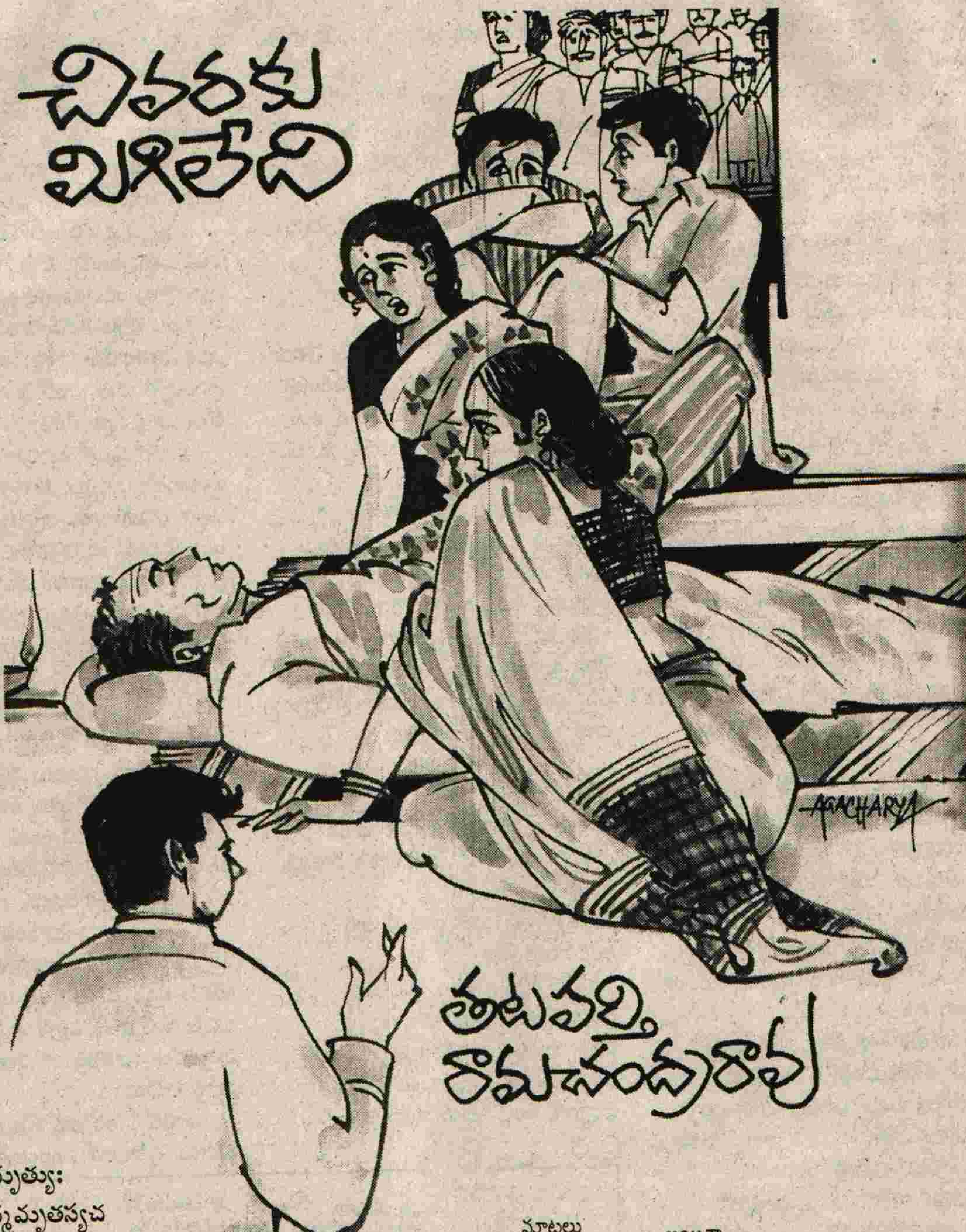

తటవర్తి రామచంద్రరావు

"జాతస్య
హిధ్రువో మృత్యుః
ధ్రువ జన్మమృతస్యచ
తస్మాద పరిహార్యేర్థే
నత్వం శోచితు మర్హసి

పుట్టిన దెల్ల గిట్టక మానదు. గిట్టినది మళ్లీ పుట్టి తీరుతుంది. ఇది ప్రకృతి నియమం. తప్పనిది. తప్పించుకోలేనిది. అలాంటప్పుడు తప్పని సరయిన మరణానికి దుఃఖించడం ఎందుకు?"

గీతలో శ్రీ కృష్ణపరమాత్మ చెప్పిన మాటలు

.. చెపుతున్నారు శాస్త్రిగారు.

అయినా ఇంటియజమాని చనిపోతే ఆత్మీయులు, అయినవాళ్లు దుఃఖించకుండా ఉంటారా!

ఆవేళ మాస్టారు దివంగతులయ్యారు.

మాస్టారు. ఇరవై రెండేళ్ల వయసులో ఎలిమెంటరీ స్కూల్లో టీచరుగా చేరిన మనిషి అలా అలా ఎదిగి గర్ల్స్ హైస్కూలు హెడ్మాస్టరుగా ఎనిమిదేళ్లక్రితం రిటైరయ్యారు.

అయినా,
ఊళ్లోవాళ్లకింకా ఆయన మాస్టారే!

ఎప్పుడూ ఏ స్టూడెంటు దగ్గర్నించీ ట్యూషను డబ్బులు తీసుకోని మాస్టారు వేళకానివేళ ఇంటికి వచ్చినా ప్రతి విద్యార్థికీ పక్షపాతం లేకుండా చదువు చెప్పిన మాస్టారు. మాస్టార్లకే మాస్టారు!

ఆదివారం. ఏకాదశి. పుణ్యదినం. పైగా టీచర్సుడే. మాస్టారు తన తుదిరోజుని తానే

ఎన్నుకున్నట్టు వెళ్లిపోయారు. ఎంతగొప్ప మనిషి!

అరవై నాల్గేళ్లలో ఎప్పుడూ జబ్బుపడి ఎరుగరు. ఏడాదిన్నర క్రితం మెడమీద చిన్న కంతిలా లేచింది. నెప్పి లేదని ఆయనంతగా పట్టించుకోలేదు. నెప్పి పెట్టేనాటికి అది టెన్నిస్ బాల్ అంత అయింది. చివరకి డాక్టర్లు కేన్సరన్నారు. ఏడాదిపాటు రేడియం ట్రీట్‌మెంట్ చేశారు. ఆయన నరకయాతన పడ్డారు.

రోజులు అతి కష్టంగా గడుస్తున్నాయి. ఊళ్లో అందరికీ తెల్సు. కాని ఇంత హఠాత్తుగా అంతిమ ఘడియ వస్తుందని మాత్రం చాలా మందికి తెలీదు.

ఆ వార్త విన్న వెంటనే ఆఘమేఘాల మీద పరుగెత్తుకు వచ్చాడు మూర్తి. ఒకప్పుడు ఆయన విద్యార్థి. తన కొడుకుని కూడా ఆయన వద్ద విద్యార్థిగా చేయగలిగినవాడు సంతోషపడిన ఆత్మీయుడు!

మాస్టారు రిటైరైనా సాయంత్రం ఆరయితే చాలు. నిత్యం హైస్కూలు గ్రౌండుకి వచ్చేవారు. అక్కడ కల్సిన వాళ్లతో కబుర్లు చెప్పటం ... వద్దు వద్దంటున్నా ఎవర్నో ఒకర్ని మోడ్రన్‌కేఫ్‌కి లాక్కెళ్లి టిఫిను పెట్టించటం ఊరందర్కీ తెలుసు.

ఇంటికి వచ్చినా అంతే! భోజనం చేసి వెళ్లాల్సిందే! ఆ ఇంట్లో అడుగుపెట్టిన అతిథి ఖాళీ కడుపుతో గడప దాటడానికి వీల్లేదు!

అటువంటి మాస్టార్ని ఏడాదిన్నరగా ఇంటికి కట్టిపడవేసింది ఆ మాయదారి జబ్బు. అప్పట్నించి అడపాదడపా ఆ ఇంటికి వచ్చి ఆయన యోగక్షేమాలు అడిగి తెలుసుకుంటూనే ఉన్నాడు మూర్తి.

మూడురోజుల క్రితం కూడా వచ్చాడు. పరిస్థితి దయనీయంగా ఉంది. ఇద్దరు మగపిల్లలు. చివర్న ఆడపిల్ల. ఏవేవో చిన్న ఉద్యోగాలు చేస్తున్నారు. కాని ఇంకా ఎవరికీ పెళ్లి కాలేదు. జీవితాల్లో స్థిరపడలేదు.

ఎంతో మంచి మనిషి. ఎందరికో ఉపకారం చేసిన మనిషి. అటువంటిది నోరు విప్పి ఎప్పుడూ ఎవరినీ అడగలేదు. తన మనసులో బాధని చెప్పుకోలేదు. ఆయన కంటి చూపులే ఎన్నో అర్థాలు చెప్పేవి. రోదబాధ కన్నా తన బాధ్యతలు తీరలేదే అన్న వేదన ఆయన్ని ఎక్కువ క్రుంగదీసిందని మూర్తికి అనిపించేది.

భార్యాబిడ్డలు హృదయవిదారకంగా ఏడుస్తున్నారు. వాళ్లని ఎలా ఓదార్చాలో ఎవరికీ తెలీటం లేదు. శిలాప్రతిమలా నిలబడిపోయాడు మూర్తి.

మాస్టారికి స్నేహితులకి కొదవలేదు. బంధువులకి తక్కువలేదు. వెళ్లవల్సిన చోటుకి ఫోన్ కాల్స్ వెళ్లాయి. వచ్చేపోయే జనంతో ఇల్లంతా నిండి ఉంది.

కర్మ జరిపించే శాస్త్రిగారొచ్చారు. దగ్గరి బంధువులు వచ్చారు. మరుసటిరోజు శవదహనానికి కావల్సిన ఏర్పాట్లు మొదలయ్యాయి.

"మాస్టారు ఎందరికో ఉపకారమే చేశారు కాని.. ఏ ఒక్కడికీ అపకారం చేసి ఎరుగరు. అటువంటి గొప్ప మనిషికి రావల్సిన జబ్బు కాదు! ..." మూర్తి అందామనుకున్న మాటని అతనెవరో అన్నాడు.

"అవశ్యమను భోక్తవ్యం కృతం కర్మ శుభాశుభం - అన్నారు. మన కర్మ ఫలమే మనకు లభిస్తుంది. వద్దన్నా పోదు. మరొకటి రావాలన్నా రాదు. రామకృష్ణపరమహంస, రమణమహర్షి ఎంతటి మహాత్ములు! అంతటి దైవస్వరూపులు కూడా రుణబాధనుంచి తప్పించుకోలేక పోయారు. అంతా ప్రారబ్ధకర్మ బాబూ!.... "అన్నారు శాస్త్రిగారు.

000

సోమవారం. తెల్లవారింది. రావల్సిన బంధువులు వచ్చేశారు. మాస్టారి భౌతిక కాయాన్ని శ్మశానానికి తీసుకుపోయే ఏర్పాట్లు జరుగుతున్నాయి.

ఊళ్లో అన్ని స్కూళ్ల వాళ్లకీ వార్త అందిపోయింది.

వీధి వీధంతా జనం. పెద్ద పెద్ద దండలతో మాస్టారి భౌతిక కాయాన్ని కప్పేశారు. ఆయన శరీరం పూలకొండలా ఉంది. ఈ ఊళ్లో ఇంతమంది టీచర్లు ఉన్నారా? మూర్తి ఆశ్చర్యపోయాడు.

శాస్త్రిగారి సూచనల ప్రకారం పాడె పైకి లేచింది. వెనకనే తండోపతండాలుగా జనం. మూర్తి కూడా వాళ్లో కలసిపోయాడు. ఊరేగింపు శ్మశానం వైపు సాగింది.

మాస్టారి భౌతిక కాయానికి చితి పెట్టాక... అంతా దూరం దూరంగా నిలబడ్డారు.

మర్నాటి నుంచి జరగవల్సిన కర్మకాండకి ఎంత ఖర్చవుతుందని శాస్త్రిగారితో బంధువులు మంతనాలు జరిపారు. అలాంటి బేరాలు అక్కడ సాగటం ఎబ్బెట్టనిపించింది మూర్తికి. అయినా, ఎవరి ఈతిబాధలు వాళ్లవి. ఈ వాస్తవిక ప్రపంచంలో డబ్బు గురించి మాట్లాడకూడని చోటంటూ ఎక్కడా లేదేమో!

ఇంతలో ఎవరో గుంపుగా మనుషులు శ్మశానంలోకి వచ్చారు. ఓ చతురస్రాకారం చుట్టూ గుమిగూడారు. వాళ్ల బంధువుకి అంత్యక్రియలు జరిగిన చోటది. పిండ ప్రదానాలు అర్పించడానికి వచ్చారు. పిండాలు పెట్టి పోయినవారి ఆత్మని ఆహ్వానిస్తూ దూరంగా వెళ్లి నిలబడ్డారు. మాస్టారి అంత్యక్రియలకు వచ్చిన వాళ్లని కూడా ఎడంగా రమ్మని అర్థించారు. కాకులు రావాలని.. ఆ పిండాలు కతికి పోవాలని నానా తంటాలు పడ్డారు. కూతలు పెట్టారు. కేకలు పెట్టారు. తప్పట్లు కొట్టారు. అన్ని రకాలుగాను హైరాన పడ్డారు. ఒకటి రెండు కాకులు క్రిందకి దిగి వచ్చి పిండాల్ని కరచి కతికాక అమ్మయ్య అని తృప్తిపడి వెళ్లిపోయారు.

నిజంగా కాకుల రూపంలో ఆత్మలు దిగి వస్తాయా? ఆహారాన్ని తీసుకుంటాయా? శరీరమే లేనప్పుడు ఆత్మలకి ఆకలి వేస్తుందా? మనిషి నమ్మకాలకీ విజ్ఞాన శాస్త్రానికీ ఎక్కడా పొత్తుండదు కదా! పరి పరి విధాల పోయాయి మూర్తి ఆలోచనలు.

అంతలోనే అర్చకుడొకడు అక్కడకి వచ్చాడు. శ్మశానంలో సగం ఆక్రమించుకున్న

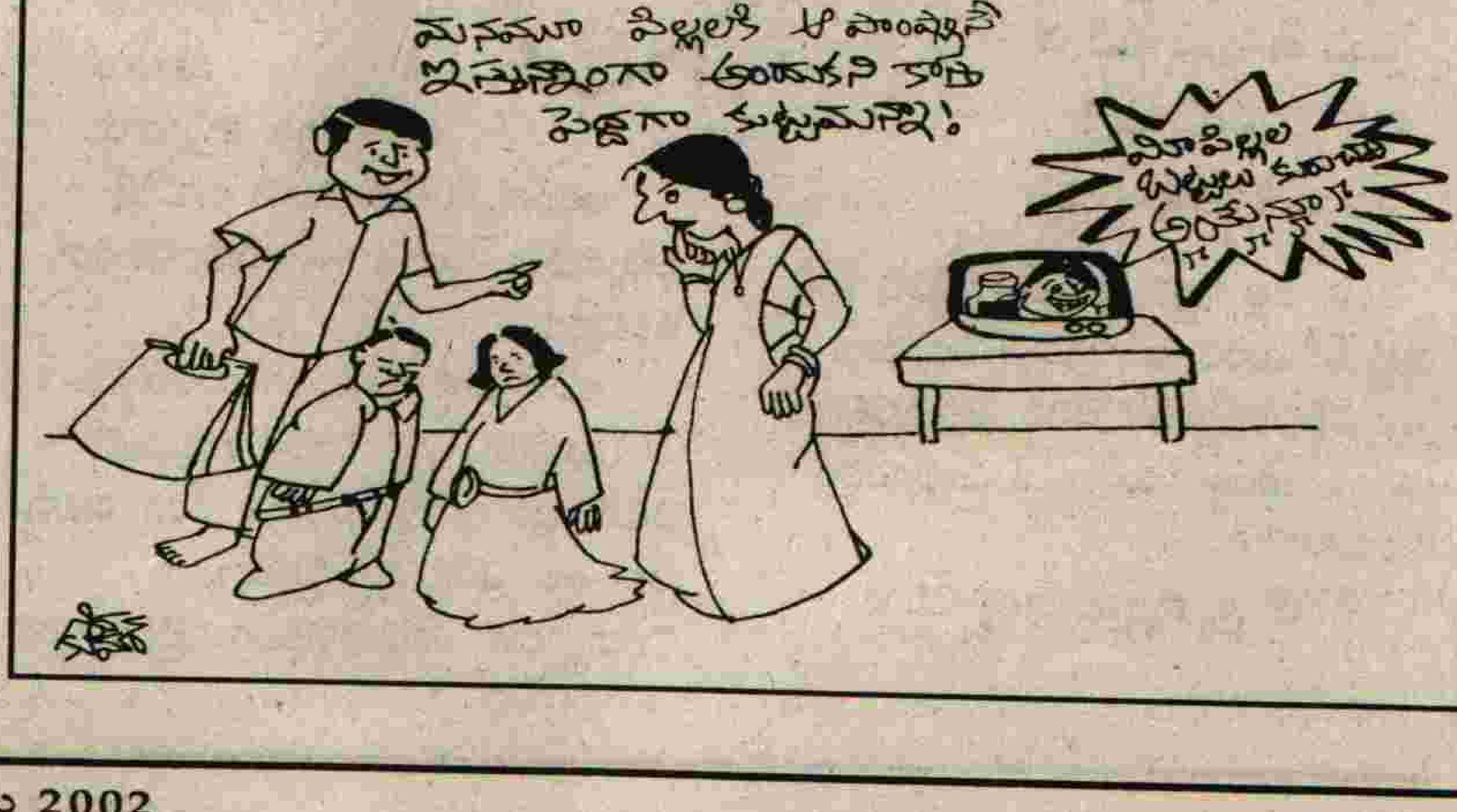

ఊడల మర్రి చుట్టూ ప్రదక్షిణాలు చేసి దేనినో వెదుకుతున్నాడు. ఏమిటని ఆరాతీస్తే అంతక్రితం రోజునే అస్థికల్ని ఓ ముంతలో పెట్టి తానక్కడ భద్రంగా వ్రేలాడదీశాడట. ఇప్పుడెక్కడా కనిపించడం లేదని గోలుగోలు మంటున్నాడు.

ఆ ముతంలోని అస్థికలు అతని భార్యవట. అతన్ని చూస్తే అందర్కీ జాలేసింది. నలుగురు వెళ్లి వెదికారు. అయినా దొరకలేదు. ఎవరయినా పట్టుకుపోయారేమో నంటాడు ఆ అమాయకుడు. ఒకరి అస్థికలతో ఇంకొకరికి పనేముంటుంది?

చివరి కెలాగో అతని భార్య చితికాలినచోట వెతకమని సలహా ఇచ్చారు. మాస్టారి అంత్యక్రియలకి వచ్చిన చాకలాడి చేతిలోంచి పారతీసుకుని ఓ చోట తవ్వాడతను. అరడుగు లోతుకు వెళ్లినా అక్కడ మట్టితప్ప మరేం కనిపించలేదు. మరో రెండు గజాలు దాటి తవ్వాడు. అక్కడా కనిపించలేదు. అతనలా వెర్రివాడిలా శ్మశానంలో తవ్వుకుంటూ పోతూంటే ...మూర్తికి అంత బాధాకరమయిన వాతావరణంలోను నవ్వు వచ్చింది! ఎంత అమాయకులున్నారీ లోకంలో! చనిపోయిన భార్యకి పిండప్రదానాలు అర్పించి అస్థికల్ని ఏ గోదావరిలోనో కలపాలన్న మంచి ఆలోచన ఆ మనిషిలో ఉన్నదే కాని వాటిని భద్రంగా దాచుకోవాలన్న తెలివి, అంత్యక్రియలు జరిగిన చోటుని గుర్తుపట్టగల శక్తి అతనికి లేవు.

చివరకి అర్ధగంట అవస్థ పడ్డాక ఎలాగో ఆ చోటు పట్టుకొని తన భార్యఅస్థికలు మరో ముంతలో కెత్తుకొని అతడుతృప్తిగా వెళ్లిపోతూంటే అదేదో తానే సాధించినంతగా సంతృప్తి చెందాడు మూర్తి!

మరికాసేపటికి ఎవరో నలుగురు ఓ శవాన్ని మోసుకు వచ్చారు. ఎవరెవరని ఆరాతీస్తే పట్టుమని పన్నెండేళ్లయినా లేని అనాథ పిల్ల శవం అని తెలిసింది. ఎందుకు చనిపోయిందో ఎవరికీ తెలీదు. ఎవరో దయకలవాళ్లు అక్కడికి తీసుకువచ్చారు. అంత్యక్రియలకు కావాల్సిన కర్రల ఖర్చుకి చందాలు వేసి తెచ్చామని పంచాయతీ క్లర్కుకి చెప్పారు.

"నలుగురితో మంచిగా ఉండాలిరా! ఏదో ఒకనాడు ఆ నలుగురూ కావల్సి వస్తారు!" అని తన చిన్నప్పుడు తాతయ్య అంటూండేవాడు. అప్పుడు తన కర్థం కాలేదు. ఇప్పుడు ఎంతో నిజం అనిపిస్తోంది.

ఆ పిల్ల అనాథ. అయినా ఎప్పుడో పుణ్యం చేసుకుంది. అందుకే తనకేమీ కాని వాళ్లు అంత్యక్రియలు చేసే మహాకార్యానికి పూనుకున్నారు. అద్వితీయమైన అనుభూతితో మూర్తికి ఒళ్లు గరిపొడిచింది!

అప్పటికి మాస్టారి చితి భగభగ మండిపోతోంది. ఎర్రగా కణకణ లాడుతోంది తలభాగం. కపాలం పగిలిపోయాక అంతా స్నానాలు చేసి వెళ్లి పోవచ్చని చెప్పారు శాస్త్రిగారు.

ఆయన ఎవర్నో సిగరెట్టు అడిగి కాలుస్తుంటే తెల్లబోయాడు మూర్తి. ఉండబట్టలేక "మీరు సిగరెట్టు కాలుస్తారా!" అన్నాడు ఆశ్చర్యపోతూ.

శాస్త్రిగారు నవ్వాడు. "రోజూ ఎందరికో పురుళ్లు పుణ్యాలు జరుగుతాయి. ఒడుగులు, పెళ్లిళ్లు జరుగుతాయి. పండగలు, పబ్బాలు జరుగుతాయి. శుభకార్యాలన్నీ ఇళ్లల్లోనో, గుళ్లల్లోనో జరుపుకుంటారు. పందిట్లోనో పార్టీల్లోనో జరుపుతుంటారు. కాని, అందర్కీ అంత్యక్రియలు జరిగేదిమాత్రం ఇక్కడొక్కచోటే! అక్కడ కాటికాపరి . ఇక్కడ కర్మచేసే నేను.. మా బ్రతుకులు మాత్రం ఇక్కడే గడిచిపోతాయి. ఇది మా వృత్తి ధర్మం కావచ్చు. మేమూ మనుషులమేగా! గుండె దిటవు చేసుకోవాలంటే వాడికి కల్లు, నాకీ సిగరెట్టు ముక్కతప్పవు...."

నిజమేననిపించింది మూర్తికి.

"ఇక్కడికి వచ్చే చుట్టాలు దుఃఖపడుతూ వస్తారు. కాసేపు పాప పుణ్యాల గురించి ఆలోచిస్తారు. శ్మశాన వైరాగ్యం అదీ కాసేపు.. ఇంటకి వెళ్లాక మళ్లీ అంతా మామూలే! ఇవన్నీ మర్చిపోతారు. కాదంటావా?"

"నిజమే!..." మూర్తి పెదవులు తడారి పోయాయి.

"....ఓ విధంగా చెప్పాలంటే మర్చిపోవాలి కూడా. లేకపోతే జీవితాలు ముందుకు నడవ్వు. ఎటొచ్చీ మన జీవిత పరమావధి ఏమిటి అన్న ఆలోచన వస్తే చాలు. ఇక్కడికి వట్టిచేతులతో వచ్చాం. వెళ్లేటప్పుడు వెంట ఏమీ తీసుకుపోము. కాని ఇక్కడ వదిలిపోయేది మాత్రం ఓటుంది. అదే మనం చేసే మంచి!"

మాస్టారి చితిలో మంటలు ఆరిపోతున్నాయి. ఆత్మబంధువులంతా నూతి దగ్గరికి వెళ్లి స్నానాలు చేస్తున్నారు.

పంచాయతీ క్లర్కుకి పాతిక రూపాయలు మామూలివ్వమని మాస్టారి తమ్ముడికి చెప్పాడు శాస్త్రిగారు.

అందులో ఉచితానుచితాల ప్రశ్న లేదు. అక్కడ నిత్యం జరిగేదే ! ఇప్పించమన్నవాడికి కొత్తకాదు. ఇచ్చేవాళ్లకి వింతకాదు. పుచ్చుకునే వాడికి విడ్డూరమూ కాదు.

కాని, ఎప్పుడూ జరగని విడ్డూరం ఇప్పుడు జరిగింది!" మాస్టారి దగ్గర చిన్నప్పట్నించీ చదువుకున్నాను. డబ్బుచ్చుకొని పాపం మూటగట్టుకోలేను." అన్నాడు పంచాయతీ క్లర్కు ఎర్రబడిన ముఖంతో.

అనిర్వచనీయమయిన ఆనందంతో మూర్తికి ఒళ్లు పులకరించింది.

'ఇక్కడ మాస్టారు వదలిపోయిన మంచి ఆయన మిగిల్చిపోయిన బాధ్యతల్ని తప్పకుండా నిర్వర్తించేలా చేస్తుంది!' ప్రగాఢ విశ్వాసంతో హాయిగా నిట్టూర్చాడు మూర్తి.

"మాస్టారు అదృష్టవంతులు. ఆయన పోతే ఊరు ఊరంత కదలి వచ్చింది" ఆయన శవానికి చితి పెట్టటానికి కొడుకులున్నారు. కర్మ జరిపించటానికి నేనున్నాను. మరి నేను పోయినప్పుడు ... నాకు చితిపెట్టే కొడుకూ లేడు. ఊళ్లో కర్మ జరిపించడానికి మరో బ్రాహ్మడూ లేడు! ..." అని నవ్వారు శాస్త్రిగారు.

ఊరివాళ్లకింత సేవచేసే శాస్త్రి గారికి ఎవ్వరూ లేరా! జీవితం ఎంత చిత్రమయినది? మూర్తి మనస్సు చివుక్కుమంది!

■